

Yttrande

Datum
2023-02-23

Diarienummer
4.1.17-22498/2022

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av EU-kommissionens förslag till förordning om förpackningar och förpackningsavfall

Ert diarienummer: M2022/02243

Sedan årsskiftet är Jordbruksverket inte längre ansvarig myndighet för retursystemet för plastflaskor och metallburkar. Inför kommande förhandlingar önskar vi dock bidra med några synpunkter på kommissionens förslag till ny förordning om förpackningar utifrån den erfarenhet som vi har relaterat till retursystemet.

Det är positivt att det ställs krav på medlemsstaterna att inrätta retursystem med pant för vissa dryckesförpackningar. Att kommissionen väljer att reglera det mer i detalj och i en förordning kan dock medföra att Sveriges nuvarande krav inom retursystemet blir svåra att bibehålla.

Otydliga regler

Enligt artikel 4, om fri rörlighet, i kommissionens förslag till förordning får medlemsstaterna behålla eller införa nationella hållbarhets- eller informationskrav utöver det som anges i förordningen. Av samma artikel framgår det också att medlemsstaterna inte får förbjuda, begränsa eller hindra utsläppande på marknaden av förpackningar som uppfyller kraven enligt förordningen på grund av bristande efterlevnad av dessa nationella krav. Det är enligt Jordbruksverkets bedömning en reglering som gör det oklart vilka nationella krav som får ställas.

Det är idag förbjudet att sälja dryck i plastflaskor eller metallburkar i Sverige om förpackningarna inte är anslutna till ett retursystem. Detta förbud har tillåtit oss att styra vilka förpackningar som vi har på marknaden. Endast förpackningar som uppfyller retursystemets tekniska krav på materialen, eller som pantautomaterna kan hantera, är tillåtna om inte dispens har medgetts.

Om vi inte kan ha kvar förbudet för försäljning av dryck i plastflaskor eller metallburkar om de inte är anslutna till ett retursystem kommer antingen retursystemet behöva ta emot förpackningar med lägre ställda materialkrav eller så måste förpackningar som retursystemet inte vill ha, få säljas ändå.

I och med försäljningsförbudet kan retursystemet ställa materialmässiga krav på förpackningarna som måste följas. I Sverige har vi kunnat styra vilka sorters plast som används i förpackningar, korkar men även omslag, etiketter och lim etc. för en uppnå en hög grad av materialåtervinning. Vill man sälja dryck i plastflaskor så ska dessa tekniska krav vara uppfyllda och det finns således inte andra sorters plastflaskor här som man hittar i andra medlemsländer. Eftersom pantautomaterna inte kan ta emot och läsa av mycket små flaskor så är även den sortens förpackningar på väg att fasas ut från marknaden vilket är en miljövinst med hänseende till mängd förpackning till mängd dryck. Kan vi inte förbjuda utsläppande på marknaden av förpackningar som inte uppfyller de materialmässiga kraven så måste retursystemet ta emot även plastförpackningar som riskerar att minska kvaliteten på materialåtervinningen.

Alternativet blir annars att vi måste tillåta att dryck i vissa förpackningar får säljas utan anslutning till retursystemet. Detta eftersom vi inte får hindra eller förbjuda förpackningar som uppfyller förordningens krav. Dessutom saknas det en skyldighet i EU-lagstiftningen att den producent eller importör som säljer dryck, ska ansluta sina dryckesförpackningar till ett retursystem.

Skyldighet att upprätta retursystem för plastflaskor och metallburkar omfattar inte vin, sprit och mejeriprodukter. Det framgår även i artikel 44, om retursystem med pant, att medlemsländerna får ställa krav som går utöver minimikraven så Sverige skulle kunna inkludera även dessa drycker. Men återigen så blir regelverket motsägelsefullt i och med att medlemsstaterna inte får förbjuda, begränsa eller hindra utsläppande på marknaden av förpackningar utifrån bristande efterlevnad av dessa nationella krav.

Krav på återfyllningsbara förpackningar

Den som tillverkar dryckesförpackningar och/eller säljer dryck får en ny skyldighet genom att en viss procent av förpackningarna ska omfattas av ett system för insamling och återanvändning eller påfyllning (artikel 26.4 – 6). Hur kravet ska tillämpas och av vem behöver diskuteras. Innebär det exempelvis att bryggeriet som idag säljer öl i burkar som är anslutna till ett retursystem måste börja tappa 10 % av sin produktion i glasflaskor som ingår i ett påfyllnadssystem? Eller är det exempelvis Systembolagets ansvar att se till att 10 % av dryckessortimentet ingår i ett påfyllnadssystem? Förutom de extra kostnaderna en dubbel förpackningshantering medför så ökar även miljöbelastningen genom ökade transporter av tomflaskor i ett sådant exempel som bryggeriet ovan. Det kan därför vara rimligt att undanta vissa slags producenter från detta krav. Det vore även rimligt med en hänvisning till hur krav på återfyllbara förpackningar förhåller sig till retursystemets krav eftersom det är samma drycker som avses i flera fall.

Märkning

Det tillkommer krav på två nya märkningar på varje flaska eller burk. Dels en märkning av materialslaget, dels en märkning att förpackningen är återvinningsbar. Det är tillåtet med ytterligare märkning vilket är relevant för att visa vilket retursystem en förpackning ska lämnas till när det är pant på en förpackning. Man kan dock överväga att införa ett krav i förordningen att pantbeloppet måste finnas på de förpackningar som ingår i ett retursystem med pant så att det blir tydligt för konsumenterna.

Vi noterar också att enligt artiklarna 13 och 16 ska även förpackningsproducenten och importören märka varje förpackning med bl.a. namn och adress. Avsikten kan inte vara att sådan märkning ska finnas på varje enskild burk eller flaska så det behöver klargöras.

Definitioner

I bilaga X, om minimikrav på ett retursystem med pant, införs en definition av systemoperatör som den som ansvarar för inrättande eller drift av ett retursystem. Detta begrepp används endast i den bilagan och det blir otydligt vilka skyldigheter ett retursystem har när helt andra begrepp används i övrigt i förordningen.

Dispensmöjligheter

Det är oklart om medlemsstaterna kan anta nationella bestämmelser för att medge tidsbegränsade dispenser i enskilda fall. Det är en möjlighet idag och det har fördelar. En tillfällig dispens för att medge tid att ändra en förpackning kan vara rimligt och minskar risken att ett retursystem kan anses vara alltför handelshindrande. Jordbruksverket har även hanterat ärenden där konsekvensen av att inte medge dispens har varit att fullgod dryck hade behövt destrueras. Att kunna ta hänsyn till hållbarhetsaspekter såsom att minska matsvinn bör vara en del av det cirkulära tankesättet.

Dispensmöjlighet kan även övervägas för andra förpackningar där exempelvis ett feltryck på förpackningen medför att både förpackning och produkt destrueras då det oftast kostar för mycket att korrigera felet.

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. Heléne Ström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Ida Lindblad Hammar, Rikhard Dahl, Mona Strandmark och Elisabet Dalborg deltagit.

Christina Nordin

Heléne Ström

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Naturvårdsverket